

Η Δάφνη (*Laurus nobilis*) ανήκει στην οικογένεια Λαουρίδες (*Lauraceae*). Είναι γένος με δύο είδη, τη *Laurus nobilis*, που περιορίζεται στην περιοχή της Μεσογείου και στην Κριμαία, και τη *Laurus azorica*, που περιορίζεται στα νησιά Αζόρες, Μαδέρα και Καναρίους. Το όνομα *Laurus* είναι το αντίστοιχο Λατινικό όνομα της δάφνης. Το επίθετο *nobilis* είναι λέξη Λατινική και δόθηκε στο είδος, γιατί το θεωρούσαν φυτό των ευγενών (Δάφνη η ευγενής).

Περιγραφή

Είναι αειθαλής, δίοικος (αρσενικά και θηλυκά άτομα) θάμνος ή μικρό δέντρο ύψους μέχρι 10 (-12) m. Τα κλαδιά έχουν θαμπό, τεφροκαστανό χρώμα και οι νεαροί βλαστοί είναι πράσινοι και γυμνοί. Τα φύλλα είναι απλά, δερματώδη, πλατιά λογχοειδή, ελλειψοειδή ή ωοειδή, 4 - 10 x 1,5 - 6 cm, οξυκόρυφα, βαθυπράσινα, με ευχάριστο άρωμα. Τα άνθη είναι ακτινόμορφα, μονογενή, σε πυκνές ομάδες. Ανθίζει από το Φεβρουάριο μέχρι τον Απρίλιο. Ο καρπός είναι μελανωπή, μονόσπερμη ράγα μήκους μέχρι 2 cm, ο οποίος ωριμάζει από τον Σεπτέμβριο μέχρι τον Οκτώβριο.

Εξάπλωση - Ενδιαίτημα

Ιθαγενές είδος της Κύπρου το οποίο συναντούμε σε υγρά, πλούσια εδάφη συνήθως κοντά σε ρυάκια και πηγές. Αποτελεί το χαρακτηριστικό είδος του τύπου οικοτόπων 5230 (δενδρώδεις θαμνώνες με δάφνες). Είναι κοινό σε διάφορες περιοχές όπως ο Ακάμας, Δάσος Πάφου, περιοχή Κύκκου, Όμοδος, Δάσος Λεμεσού, περιοχή Μαχαιρά, Βουφαβέντο, Κάρμι, Λάπηθος, Άγιος Αμβρόσιος της Κερύνειας, Ακανθού, Φλαμούδι, κ.α. Ευδοκίμει στην υψομετρική ζώνη από 30 – 1400 m. Επίσης είναι ιθαγενές του μεσογειακού χώρου και της Κριμαίας.

Απαντά αυτοφυής ή καλλιεργούμενη σε ολόκληρο το νησί. Αναπτύσσεται καλά σε διάφορους τύπους εδαφών, προτιμά όμως εδάφη πλούσια, υγρά με καλή αποστράγγιση. Είναι αρκετά ανθεκτικό στην ξηρασία και στις χαμηλές θερμοκρασίες, ενώ τα υδροσταγονίδια της θάλασσας δεν το επηρεάζουν και έτσι μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σε παράκτιες περιοχές. Το πυκνό φύλλωμα και η σχετικά μεγάλη επιφάνεια που καλύπτει, λειτουργεί ευνοϊκά για άλλα μικρότερα φυτά και ζώα. Οι καρποί της παρέχουν τροφή σε αρκετά είδη της Κυπριακής πανίδας π.χ. τσίχλες.

Προστασία και Διαχείριση

Αποτελεί το βασικό συστατικό στοιχείο του τύπου οικοτόπων 5230 (Δενδρώδεις θαμνώνες σε υγρές περιοχές με υψηλές δάφνες) της Οδηγίας των Οικοτόπων 92/43/ΕΟΚ που απαντά στον τόπο μας σε πολύ μικρές συστάδες. Ένα σημαντικό ποσοστό των εκτάσεων που καλύπτει ο οικοτόπος στο νησί μας έχει συμπεριληφθεί στο Δίκτυο ΦΥΣΗ 2000 και η Κύπρος έχει υποχρέωση να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα διαχειριστικά και άλλα μέτρα για να διατηρεί σε ικανοποιητική κατάσταση το φυσικό αυτό οικοτόπο.

Κοντά στο χωριό Όμοδος υπάρχει μια υπεραιώνόβια δάφνη, δίπλα από το εκκλησάκι του Αποστόλου Φιλίππου που χρονολογείται περίπου 1000 χρόνων στην τοποθεσία “Πέντε Λιθάρια” όπου εκεί κοντά βάσει ορισμένων ευρημάτων, (πλάκες με επιγραφές) υπήρχε ναός του Απόλλωνα. Πιστεύεται ότι η υπάρχουσα δάφνη είναι το ίδιο δέντρο που ήταν αφιερωμένη στον Απόλλωνα.

Το δέντρο έχει κηρυχθεί προστατευόμενο στις 30.1.2004 με βάση τον περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμο (Κ.Δ.Π. 43/2004), Διάταγμα Προστασίας Δέντρων, δυνάμει του άρθρου 39 (1). Συντηρείται και προστατεύεται από το Τμήμα Δασών.

Ιστορικά Στοιχεία

Είναι φυτό γνωστό από την Ομηρική εποχή, ως δέντρο ιερό αφιερωμένο στο θεό Απόλλωνα. Σύμφωνα με τη μυθολογία, η Δάφνη ήταν κόρη της Γης και του Πηνηιού. Μεταμορφώθηκε σε δέντρο όταν ο Απόλλωνας, που την αγαπούσε πολύ, προσπάθησε να την αγκαλιάσει. Ο Απόλλωνας τότε για να παρηγορηθεί έκοψε κλαδί από το δέντρο και στεφανώθηκε. Ο μύθος αναφέρει πως όταν ο Απόλλωνας σκότωσε το δράκο Πύθωνα πλύθηκε στα νερά του ποταμού, εκεί που ακόμα και σήμερα φυτρώνουν δάφνες, και μπήκε νικητής στους Δελφούς με στεφάνι από φύλλα δάφνης. Από το στεφάνωμα του Απόλλωνα επικράτησε στη συνέχεια και η συνήθεια να στεφανώνουν με κλαδιά δάφνης οι Έλληνες και αργότερα οι Ρωμαίοι τους ήρωες και τους νικητές.

Ήταν το ιερό φυτό που κυριαρχούσε στη λατρεία του Απόλλωνα και στο οποίο αποδόθηκαν καθαρτικές και μαντικές ιδιότητες. Φύλλο δάφνης μασούσε η Πυθία στο Μαντείο των Δελφών την ώρα της προφητικής της έκστασης.

Χρήση ως καλλωπιστικό φυτό

Είναι ένα από τα πιο γνωστά καλλωπιστικά ιθαγενή είδη. Στην αρχιτεκτονική τοπίου αποτελεί ένα φυτό που μπορεί να δώσει εύκολες και εντυπωσιακές λύσεις λόγω της ισχυρής του βλάστησης και της αντοχής του στην ξηρασία. Οι ζωνηροί βλαστοί που διαθέτει και το σκληρό φύλλωμά του, του επιτρέπουν με κατάλληλο κλάδεμα να διαμορφωθεί σε όλα σχεδόν τα σχήματα, που μέσα σε γρασίδια, πάρκα ή κήπους δημιουργούν εντυπωσιακές και επιβλητικές εικόνες.

Θεωρείται ιδανικό φυτό πλαισίου και φρακτών και άριστο φυτό για ηχητική και οπτική μόνωση γι' αυτό και συνιστάται η χρήση του σε δημόσιους δρόμους. Η χρήση του επίσης προτείνεται στην αρχιτεκτονική εκκλησιών, ιερών και αρχαιολογικών χώρων, ενώ τα τελευταία χρόνια γίνεται και χρήση του φυτού για διακόσμηση εσωτερικών και υπαίθριων χώρων, με φυτά δάφνης σε μεγάλα φυτοδοχεία. Πολλαπλασιάζεται με σπόρο και μοσχεύματα. Διατίθεται στα φυτώρια του Τμήματος Δασών καθώς και σε ιδιωτικά φυτώρια. Σήμερα, η καλλιέργεια του φυτού προωθείται και από τον Τομέα Αρωματικών Φυτών του Τμήματος Γεωργίας.

Ο Πλίνιος αναφέρεται στη διακοσμητική αξία της δάφνης: «Η δάφνη είναι ειδικά αφιερωμένη στους θριάμβους, αλλά είναι εξαιρετικά διακοσμητική για τις κατοικίες, και φρουρεί τις πύλες των αυτοκρατόρων και των υψηλόβαθμων κληρικών, από μόνη της κοσμεί τα αρχοντικά και παραμένει φρουρός μπροστά από τις εισόδους.» (Natural History, 15.127).

Άλλες χρήσεις

Σήμερα η συμβολική χρησιμοποίηση της δάφνης γίνεται μόνο στις εκκλησίες κατά τη γιορτή των Βαΐων που αντί για φοίνικες μοιράζουν στους χριστιανούς κλαδιά δάφνης ή ελιάς (βάγια). Τα δάφνινα στεφάνια κατατίθενται προς τιμή των ηρώων και όσων πρόσφεραν σημαντικές υπηρεσίες στον τόπο μας.

Τα δαφνόφυλλα χρησιμοποιούνται στη μαγειρική ως άρτυμα σε διάφορα φαγητά όπως: Στιφάδο, μαρινάτο, τταβάς, χταπόδι καθιστό και άλλα. Λόγω της εντομοκτόνου και εντομοαπωθητικής τους δράσης χρησιμοποιούνται για τη συσκευασία αλλά και τον αρωματισμό της σταφίδας, των παστών σύκων και των συκόπιπτων. Ακόμα αξιοποιούνται τοπικά για τον αρωματισμό του προζυμιού και ειδικότερα του “αρκάτη” – είδος προζυμιού που χρησιμοποιείται για τα “αρκατένα”.

Από την εποχή του Διοσκουρίδη είναι γνωστές οι φαρμακευτικές ιδιότητες των φύλλων και των καρπών της, από τα οποία εξάγεται το δαφνέλαιο που χρησιμοποιείται στην αρωματοποιία, σαπουνωποιία και φαρμακευτική.

Κατάλοιπα αποστάγματος δάφνης βρέθηκαν στο βιομηχανικό συγκρότημα του αρχαιολογικού χώρου «Πύργος- Μαυροράχη» του 19^{ου} αιώνα π.Χ. Επίσης υπολείμματα σπυριών (12^{ος} αιώνας π.Χ.) βρέθηκαν στο τζαμί Hala Sultan Tekke. Όπως φαίνεται από τα κείμενα Λατίνων συγγραφέων, η κυπριακή δάφνη έχαιρε μεγάλης φήμης κατά τη ρωμαϊκή περίοδο λόγω του έντονου αρώματός της.

Επίλογος

Η Δάφνη είναι ένα από τα προϊστορικά ιθαγενή φυτά της Κύπρου, ένα φυτό συνδεδεμένο με τις παραδόσεις, μύθους και την ιστορία μας που βρίσκει αναρίθμητες χρήσεις στη φαρμακευτική, αρωματοποιία και μαγειρική ενώ ταυτόχρονα παρέχει τροφή και καταφύγιο σε διάφορα πουλιά. Είναι ένα φυτό που δεν πρέπει να λείπει από κανένα κυπριακό κήπο, είτε ως φρακτικό, είτε ως μεμονωμένο φυτό. Τα πλεονεκτήματά του είναι ότι διατηρεί το φύλλωμα ολόχρονα, είναι ανθεκτικό, επιδέχεται κλάδεμα και διαμόρφωση της κόμης του σε διάφορα σχήματα, ενώ μερικά φύλλα του είναι σχεδόν καθημερινά απαραίτητα στην κουζίνα μας.

Τυπώθηκε σε ονομαστικό κλίμακνο χαρτί

Γ.Τ.Π. /2010-10.000

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκτύπωση: Τυπογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας

ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ 2011

Δάφνη (*Laurus nobilis* L.)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ

www.moa.gov.cy/forest